

S P R I E D U M S

Rīgā 2011.gada 1.septembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments kopsēdē šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore V.Krūmiņa

senators A.Guļāns

senatore V.Kakste

senatore D.Mita

senators J.Neimanis

senatore I.Skultāne

tiesnese L.Slica

senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Papyrus” pārstāvim *U.Z.*, akciju sabiedrības „Antalis” pārstāvei *J.J.*, sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” pārstāvim *N.Š.* un

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Konkurences padomes – pārstāvēm *M.G.* un *I.Š.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Papyrus”, akciju sabiedrības „Antalis” un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” pieteikuma par Konkurences padomes 2006.gada 21.decembra lēmuma atcelšanu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Papyrus”, akciju sabiedrības „Antalis” un

sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējas – sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Papyrus”, akciju sabiedrība „Antalis” (iepriekšējais nosaukums – „MAP Latvia”) un sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” – 2003.gadā savstarpēji apmainījās ar informāciju par dažāda veida papīra pārdošanas apjoma datiem. Sākot ar 2004.gada aprīli, pieteicējas izmantoja trešās personas SIA „Factum” (iepriekšējais nosaukums – „Market Lab”) pakalpojumus. Tā apkopoja pieteicēju iesūtītos datus par papīra pārdošanas apjomiem un nosūtīja pieteicējām saņemtās informācijas apkopojumu, kurā tika uzrādīts informācijas saņēmēja pārdošanas apjoms pret pārējo informācijas sniedzēju kopējo pārdošanas apjomu.

[2] Konkurences padome ar 2006.gada 21.decembra lēmumu konstatēja, ka pieteicējas ir pārkāpušas Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu, un nolēma uzlikt pieteicējām naudas sodu un pienākumu neapmainīties ar pārdošanas apjomiem tajās produktu kategorijās, kurās pārdošanas apjomi ir tikai vienam vai diviem no apmaiņas dalībniekiem.

[3] Pieteicējas iesniedza pieteikumus par administratīvā akta atcelšanu. To izskatīšana apvienota vienā lietā.

[4] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.jūnija spriedumu pieteikumi noraidīti. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Konkurences padome kā konkrētās preces tirgu šajā lietā ir pareizi noteikusi papīra produkcijas vairumtirdzniecību. Papīra produkciju ir iespējams iepirkt divos veidos – no vairumtirgotājiem un tieši no ražotāja. Papīra produkciju no ražotājiem pārsvarā iepērk lielās tipogrāfijas un izdevniecības, bet no vairumtirgotājiem produkciju iegādājas klienti, kuriem ir nepieciešama preču piegāde īsā laika periodā un nelielā daudzumā. Visi vairumtirdzniecībā piedāvātie papīra produkcijas veidi ir savstarpēji aizstājami, jo papīra produkcijas vairumtirgotāju piedāvājuma klāsts no pieprasījuma un piedāvājuma puses ir vienāds

un no pieprasījuma puses ir savstarpēji aizvietojams. Klientiem ir iespējams izvēlēties vairumtirgotāju, no kura pirkt papīra produkciju, jo piedāvātā papīra produkcija pēc būtības ir vienāda un savstarpēji aizstājama, vadoties no klienta vajadzībām.

Nav pamata apgalvojumam, ka lietā bija nosakāms šaurāks konkrētais tirgus, proti, atsevišķās papīra kategorijās, jo tas nekādā veidā nemainītu pārkāpuma kvalifikāciju pieteicēju darbībās. Konkrētās lietas ietvaros, ņemot vērā, ka Konkurences padome pārbaudīja, vai pieteicēju darbībās ir aizliegtas vienošanās pazīmes, nav nepieciešams ar lielu precizitāti noteikt, kāda ir konkrētā tirgus dalībnieka tirgus daļa. Tas ir svarīgs apstāklis, pārbaudot dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas esību. Lēmuma konstatējošās daļas 5.punktā, citastarp, tika norādīts, ka iestāde konstatēja kopējo realizēto preču apjomu tirgū 2002. un 2003.gadā, un to, ka vairumtirgotāji ievēd atsevišķus papīra veidus (uzskaitīti Eiropas Savienības kombinētas nomenklatūras kodi) apjomā tuvu 100% no visa Latvijā ievestā produkcijas apjoma. Savukārt lēmuma konstatējošās daļas 19.punktā norādīts, ka, attiecībā uz otro gadījumu, no SIA „Factum” iegūtajiem datiem izriet, ka konkrētiem tirgus dalībniekiem konkrētās produktu grupās pārdošanas rādītāji bijuši 100% apjomā no visu apmaiņas dalībnieku iesaistīto tirgus dalībnieku pārdošanas apjomiem, ka diviem no tirgus dalībniekiem kopā konkrētās produktu grupās ir bijuši pārdošanas rādītāji 100% apjomā no visu apmaiņas dalībnieku iesaistīto tirgus dalībnieku pārdošanas apjomiem.

[4.2] Tā kā papīra produkcijas vairumtirdzniecību pieteicējas veic Latvijas teritorijā un konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem papīra produkcijas vairumtirgotājiem, tad konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir Latvijas Republika. Tādējādi šīs lietas kontekstā konkrētais tirgus ir papīra produkcijas vairumtirdzniecība Latvijas Republikā.

[4.3] Konkurences padome vispārīgi pareizi konstatējusi, ka konkrētais tirgus ir oligopols tirgus, jo ar papīra produkcijas vairumtirdzniecību Latvijā nodarbojas mazs skaits uzņēmumu. Pieteicējas ir lielākie tirgus dalībnieki konkrētajā tirgū. Papīra produkcija, ko tirgo vairumtirgotāji, ir uzskatāma par homogēnu, t.i., pārdotās preces ir vienveidīgas, kā arī vairumtirdzniecības pakalpojums pats par sevi nav aizvietojams, lai pircējs nepieciešamības gadījumā iegādātos tam nepieciešamo produkcijas daudzumu salīdzinoši īsā laikā. Tirgus ir caurskatāms nelielā tirgus dalībnieku skaita dēļ. Lai gan publiski pieejama statistika par papīra produkcijas

vairumtirgotāju darbību nebija pieejama, tomēr visi dalībnieki zināja gan savu nišu tirgū, gan arī savu daļu tirgū. Tāpat papildu apliecinājums tirgus caurskatāmībai ir tas, ka pastāvēja sabiedriskā organizācija, kurā bija apvienojušies papīra produkcijas vairumtirgotāji. Līdz ar to ir neapšaubāmi, ka šīs organizācijas ietvaros notika informācijas apmaiņa. Vienlaikus pastāv barjeras ienākšanai tirgū. Tā kā konkrētajā gadījumā papīra produkcijas vairumtirdzniecības tirgus ir neliels un faktiski jau sadalīts starp esošajiem tirgus dalībniekiem, tad jaunam tirgus dalībniekam šis apstāklis rada nopietnu barjeru ienākšanai šajā tirgū. Lai uzsāktu papīra produkcijas vairumtirdzniecības biznesu, ir nepieciešami arī ievērojami laika un finansiālie ieguldījumi – atbilstošu noliktavas telpu iegāde vai noma, jānoslēdz sadarbības līgums par produkcijas izplatīšanu ar ražotāju, jāiepērk vairumā papīra produkcija daudzveidīgā sortimentā u.tml. Tas, ka pirmās instances tiesa secinājumu par oligopolu tirgu pamatojusi ar citiem apsvērumiem, nekā iestāde, nenozīmē, ka tiesa mainījusi administratīvā akta pamatojumu.

[4.4] Apstāklim, ka produkcijas veidi ir papīra tirgotājiem netipisks produkts, kurus pamatā izmanto tipogrāfijas, bet ne mazumtirgotāji, nav būtiskas nozīmes, jo lietā nepastāv strīds, ka pieteicējas informācijas apmaiņu veica tieši par konkrētas papīra produkcijas realizācijas apjomiem.

[4.5] Nevar piekrist argumentam, ka Konkurences padome lēmumā nav analizējusi pieteicēju norādīto apstākli, ka arī tipogrāfijas nodarbojas ar iepirktā papīra produkcijas vairumtirdzniecību. No lēmuma 2.punkta izriet, ka iestāde lietas izpētes gaitā bija konstatējusi, ka papīra produkcija tiek pārdota divos veidos: tieši no rūpnīcas vai caur vairumtirgotājiem, ka līdz ar to papīra produkciju ir iespējams iepirkt, neizmantojot vairumtirdzniecības uzņēmumu starpniecību, ko, citastarp, izmanto tipogrāfijas. Taču, kā norādīts lēmumā, iestāde vērtēja tieši papīra produkcijas vairumtirgotāju darbības aspektus no piedāvājuma un pieprasījuma puses. Tipogrāfijas, ņemot vērā to pamatdarbības specifiku, nav uzskatāmas par papīra produkcijas vairumtirgotājiem, līdz ar to par lietā konstatētā tirgus dalībniecēm. Arguments, ka tipogrāfijas kā papīra produkcijas tirgotāji bija vērtējamas kā pieteicēju konkurenti papīra produkcijas piedāvājumu jomā, ir pretrunā ar pašu pieteicēju norādīto, ka tieši tipogrāfijas bija pieteicēju papīra produkcijas, par kuras realizācijas apjomiem notika informācijas apmaiņa, izmantotājas, tātad pircējas. Attiecībā uz citiem komersantiem, kurus pieteicēja SIA „Papyrus” uzskatījusi par tirgus dalībniekiem, Konkurences padome savu viedokli ir

izteikusi lēmuma konstatējošās daļas 21.punktā, norādot, ka šādi tirgus dalībnieki nevar tikt uzskatīti par tādiem, kas darbojas oligopolā tirgū, līdz ar to nevar tikt uzskatīti par pieteicēju konkurentiem, jo to darbības veids, pārdošanas apjomi un piedāvāto preču vai pakalpojumu klāsts nav līdzvērtīgs pārkāpumā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem. Iestāde papildus akcentēja, ka par papīra produkcijas vairumtirdzniecības tirgus Latvijas Republikas teritorijā dalībniekiem var tikt uzskatīti tikai tie vairumtirgotāji, kuri nodarbojas ar papīra produkcijas vairumtirdzniecību kā saimniecisko darbību, proti, tie iegādājas precī lielos daudzumos un veic dažādu papīra produktu veidu piegādes īsos laika posmos.

[4.6] Lietā nav strīda par faktiskajiem apstākļiem, ka 2003.gadā notika informācijas apmaiņa starp pieteicējam par ceturkšņa pārdošanas apjomiem. Savukārt sākot ar 2004.gada aprīli pieteicējas izmantoja trešās personas pakalpojumus. Tā apkopoja pieteicēju iesūtītos datus par pārdošanas apjomiem un nosūtīja pieteicējam saņemtās informācijas apkopojumu, kurā tika uzrādīts informācijas saņēmēja pārdošanas apjoms pret pārējo informācijas sniedzēju kopējo pārdošanas apjomu. Arī SIA „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” 2003.gadā veica informācijas apmaiņu ar pārdošanas apjomiem, jo SIA „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” ir informācijas saņēmēju reģistrā, kā arī SIA „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” darbiniece paskaidrojums apstiprinājusi informācijas par pārdošanas apjomiem apmaiņas faktu. Apstāklim, ka darbiniece nav persona, kurai ir tiesības pārstāvēt pieteicēju, nevar ietekmēt viņas sniegto paskaidrojumu ticamību. Tā kā viņa bija atbildīgā par tirgus pētīšanu un konkurentu darbības analīzi, ir pilnībā pietiekami, lai uzskatītu, ka SIA „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” 2003.gadā nosūtīja un saņēma informāciju par pārdošanas rādītājiem. Turklāt SIA „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” nav iesniegusi tiesai pierādījumus, ka pieteicēja ir iebildusi pret saņemto informāciju. Līdz ar to ir secināms, ka informācijas apmaiņu ir akceptējusi un labprāt saņēmusi.

[4.7] Pieteicējas 2003.gadā tieši apmainījās ar informāciju par pārdošanas apjomiem, izmantojot vienota parauga tabulu. Šajā tabulā tika apkopota informācija par 11 papīra produkcijas preču veidiem, kas tika sadalīta atkarībā no to piegādes veida – prece piegādāta pircējam no noliktavas vai prece piegādāta pircējam no ražotāja, neizkrajot precī noliktavā. Šādi strukturēta informācija oligopolā homogēnā tirgū ir atzīstama par detalizētu un tādu, kas dod iespēju tirgus dalībniekiem, kam tā ir pieejama, izdarīt secinājumus un plānot savu darbību

nākotnē. Turklāt pieteicējas nav iesniegušas pierādījumu par pretējo. Līdz ar to, vadoties no Eiropas Savienības Tiesas sniegtās interpretācijas, ir jāpieņem, ka pieteicējas šo informāciju ir izmantojušas, lai plānotu savu rīcību tirgū. Šāda informācijas apmaiņa un regularitāte pati par sevi ietekmē konkurenci un dod priekšrocības tiem tirgus dalībniekiem, kuru rīcībā tā ir nonākusi, it īpaši, ja šis tirgus ir oligopols. Šādas informācijas apmaiņu nevar attiecināt uz statistiskas informācijas apkopošanu, jo tā sniedz priekšstatu par aktuālo tirgus stāvokli, nevis par stāvokli tirgū kādā konkrētā vēsturiskā periodā (piemēram, par iepriekšējo gadu), kas atklātu tirgus attīstības tendences. Līdz ar to pieteicējas šo informācijas apmaiņu ir veikušas ar mērķi ierobežot konkurenci.

[4.8] 2004.gadā informācijas apmaiņa notika ar trešās personas starpniecību, kura šo informāciju apkopoja. Pati par sevi apkopotas informācijas apmaiņa netiek uzskatīta par konkurences tiesību pārkāpumu, ja tai ir statistisks raksturs. Izvērtējot apkopotas informācijas apmaiņas ietekmi uz konkurenci, ir jāņem vērā informācijas svarīgums (komerciāli jutīga informācija vai vispārēja informācija), informācijas apkopošanas pakāpe (cik detalizēta ir apkopotā informācija). Proti, informācija nedrīkst būt komerciāli jutīga, un tās pasniegšanas formai ir jābūt tādai, lai informāciju nevarētu sadalīt tā, lai ļautu iesaistītajiem tirgus dalībniekiem tieši vai netieši noteikt savu konkurentu stratēģiju. Svarīga nozīme ir piešķirama arī informācijas vecumam un periodam, uz kuru tā attiecas, kā arī informācijas apmaiņas biežumam. Konkrētajā gadījumā tika apkopota informācija par pārdošanas apjomiem 11 preču kategorijās, sadalot pa pārdošanas veidiem – no noliktavas vai tieši no piegādātāja. Informācija tika apkopota tā, ka katrs no informācijas apmaiņā iesaistītajiem dalībniekiem saņēma informāciju par savu pārdošanas apjomu attiecību pret pārējo iesaistīto tirgus dalībnieku pārdošanas apjomiem. Tiesa šādu informācijas iedalījumu par pārdošanas apjomiem uzskatīja par pietiekami detalizētu, lai tirgus dalībnieki, kas apmainījās ar to, varētu izdarīt individualizētus secinājumus par jebkuras preču grupas pārdošanas apjomiem atkarībā no pārdošanas veida. Arī informācijas saņemšanas biežums (katru ceturksni) liecina par to, ka tā ir aktuāla, nevis vēsturiska informācija. Tāpat arī informācija par pārdošanas apjomiem ir atzīstama par komerciāli jutīgu informāciju, jo, ja ir zināmi atsevišķu preču veidu pārdošanas apjomi, katrs no tirgus dalībniekiem var veikt pasākumus, kas ietekmē konkurenci konkrētā tirgū kopumā. Līdz ar to konkurence konkrētajā tirgū tiek mākslīgi deformēta. Tāda veida informācijas apmaiņa, kā to

veica pieteicējas, ir atzīstama par konkurenci ierobežojošu tieši informācijas apmaiņas veida, biežuma un informācijas aktualitātes dēļ.

[4.9] Uzliktais tiesiskais pienākums ir skaidrs un izpildāms. Tā kā informācija, ar kuru apmainījās pieteicējas, bija pietiekami detalizēta un aktuāla, pieteicējām ir iespējams izpildīt tiesisko pienākumu tā, ka tiek iesniegta un apkopota vēsturiskā informācija (vecāka par vienu gadu) un tā tiek apkopota mazāk detalizētā veidā, nesadalot pārdotās preces tik daudzās grupās un pēc to pārdošanas veida (no noliktavas vai tieši no ražotāja). Turklāt nav nepieciešams apkopot informāciju tā, ka katram no tirgus dalībniekiem tiek nosūtīta informācija par viņa pārdošanas apjomiem pret pārējo informācijas apmaiņā iesaistīto tirgus dalībnieku pārdošanas apjomiem. Citiem vārdiem sakot, informācijai, kas tiek iesniegta un apkopota, ir jābūt statistiskai, nevis aktuālai un individualizētai, kas dotu iespēju ātri reaģēt un pieņemt lēmumus konkrētajā tirgū.

[4.10] Konkurences padome, nosakot soda naudu, ir ņēmusi vērā visus priekšnoteikumus soda noteikšanai un ir izdarījusi lietderības apsvērumus soda naudas apmēra noteikšanā. Izdarītais pārkāpums pareizi kvalificēts un atzīts par sevišķi smagu pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumu Nr.862 „Kārtība, kādā aprēķināms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr.862) 15.punktam. Soda naudas aprēķins ir pareizs un atbilstošs izdarītā pārkāpuma smagumam un ilgumam.

[4.11] Lai arī konkrētajā gadījumā tiesību normā nebija noteikts skaidrs aizliegums apmainīties ar informāciju par preču pārdošanas apjomiem, pieteicējām bija iespējams paredzēt, ka veids, kādā pieteicējas apmainījās ar informāciju, var tikt traktēts kā konkurences tiesību pārkāpums. Neskatoties uz to, ka Latvijas tiesas nav interpretējušas Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ietverto ģenerālklausulu attiecībā uz tirgus dalībnieku tiesībām apmainīties ar informāciju, šādu interpretāciju ir sniegusi Eiropas Savienības Tiesa, interpretējot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.pantu, kas pēc savas uzbūves praktiski sakrīt ar Konkurences likuma 11.pantu. Pieteicējas, ievērojot Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, varēja paredzēt, ka konkurences tiesībās ir aizliegts oligopolā tirgū apmainīties ar aktuālu un identificējamu informāciju, un pieteicējām bija iespējams paredzēt, ka to darbības varētu tikt traktētas kā Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ietvertās ģenerālklausulas pārkāpums. Tādējādi pieteicējām bija ar īpašu uzmanību jāapsver,

cik bieži, kā un ar kādu informāciju tās apmainīsies. Tāpat jau kopš 1998.gada Konkurences likuma normas nepārprotami noteic, ka tirgus dalībniekam ir saistošas normas, kas attiecas uz likumā noteiktu aizliegtu vienošanos nepieļaujāmību. Latvijas Republikā no 1998.gada ir reglamentēta tirgus dalībnieku uzvedība, lai tiktu nodrošināts likuma mērķis aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs (spēkā esošā likuma 2.pants). Ar likumu ir aizliegta tirgus dalībnieku vienošanās par tādas informācijas apmaiņu, kuras mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, tostarp informācijas, kas attiecas uz realizācijas apjomu, apmaiņa. Pieteicēju norādītajam apstāklim, ka nav Latvijas tiesu prakses, kas sniegtu Konkurences likuma normu interpretāciju, nav būtiskas nozīmes, jo tiesu prakses neesība neizslēdz tirgus dalībnieku pienākumu ievērot likumā noteiktos pienākumus un ierobežojumus. Ņemot vērā gan Eiropas Kopienas institūciju praksi tiesību normu piemērošanā, gan Ministru kabineta noteikumos ietvertu papildu reglamentējumu, tirgus dalībniekiem, veicot saimniecisko darbību (komercdarbību) ir jāizvērtē, vai viņu darbībā nav konkurenci ierobežojošu darbību pazīmju. Arī pieteicējas, lai pamatotu savus argumentus un apsvērumus lietā, gan iesniegumos Konkurences padomei, gan pieteikumos pirmās instances tiesai atsaucās uz Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības Tiesas atziņām. Līdz ar to pieteicējas ir uzskatāmas par labi informētiem tirgus dalībniekiem konkurences tiesību jomā.

[4.12] Soda nauda SIA „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” ir aprēķināta atbilstoši Noteikumos Nr.862 noteiktajai kārtībai. Soda nauda ir aprēķināta no PolAp 2005.gada kopējā neto apgrozījuma, jo netika konstatēts, ka pieteicējas pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījums pārkāpumā iesaistītajā konkrētajā tirgū ir mazāks par 10% no pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma. Turklāt PolAp nav iesniegusi nedz padomei, nedz arī tiesai pierādījumus par pretējo.

[5] Pieteicēja akciju sabiedrība „Antalis” iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.jūnija spriedumu daļā, ar kuru atzīts par nepamatotu un noraidīts akciju sabiedrības „Antalis” pieteikums.

Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa nepareizi piemērojusi Konkurences likuma 1.panta 5.punktu, kļūdaini noteicot konkrētās preces tirgu. Konkurences padomes lēmumā un tiesas spriedumos trūkst pamatojuma konkrētās preces tirgus definīcijai. Konkrētās preces

nav vērtētas no pieprasījuma viedokļa. Konkrētās preces tirgus definīcija balstīta tikai un vienīgi uz piedāvājuma aizstājamības analīzi, taču šāda pieeja ir nepareiza un nav pieļaujama konkurences tiesībās.

Tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmajā daļā un 250.panta pirmajā daļā noteikto.

[5.2] Tiesa nepareizi piemērojusi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas ģenerālklausulu, jo Konkurences padome nav pierādījusi, ka pieteicēju darbību mērķis vai sekas būtu konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Laikā no 2003.gada 7.maija līdz 2003.gada beigām pieteicējas apmainījās ar vēsturisku informāciju par pārdošanas apjomiem, bet no 2004.gada 1.aprīļa līdz 2006.gada beigām ieguva statistikas datus par vēsturiskiem pārdošanas apjomiem. Līdz ar to ne pirmā, ne otrā pārkāpuma laikā pieteicējas neapmainījās ar plānotajiem pārdošanas apjomiem.

[5.3] Konkurences padomes pārlicība par konkrētā tirgus oligopolistisko struktūru ir maldīga, jo, ja Konkurences padome nav noteikusi konkrētā tirgus dalībniekus un to tirgus daļas, nav iespējama pilnīga un objektīva tirgus struktūras analīze.

Tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmajā daļā un 250.panta pirmajā daļā noteikto, kā arī privātpersonu tiesību ievērošanas principu. Tiesa ir pārkāpusi savas kompetences robežas, jo faktiski ir mēģinājusi labot Konkurences padomes lēmumā pieļautās kļūdas.

Ne Konkurences padomes, ne tiesas izdarītie secinājumi par konkrētā tirgus oligopolo struktūru nav pamatoti ar lietā nodibinātiem faktiem.

Tā kā konkrētais tirgus nav oligopols, secinājums, ka informācijas apmaiņa starp pieteicējam uzskatāma par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu „pēc mērķa”, ir nepamatots.

[5.4] Pieteicējas nav apmainījušās ar tādu informāciju, kas liecinātu par pārkāpumu pēc mērķa. Tiesas argumenti ir pretrunā Konkurences padomes lēmuma argumentiem. Nonākot pie pretējiem secinājumiem, tiesa atstāja spēkā Konkurences padomes lēmumu, aizstājot Konkurences padomes lēmuma pamatojumu ar savu pamatojumu. Minētā tiesas rīcība nav pieļaujama.

Tomēr tiesas argumenti jebkurā gadījumā atzīstami par nepamatotiem, jo tie ir pretrunā Eiropas Savienības tiesu judikatūrai. Tiesai bija jāanalizē sekas, kādas pieteicēju darbības otrā pārkāpuma laikā varētu atstāt uz konkurences apstākļiem.

[6] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Papyrus” iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.jūnija spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Papyrus” pieteikums. Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepareizi interpretējusi Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu un nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piektās daļas 3. un 5.punktu kopsakarā ar 307.panta ceturto daļu, kas bija jāpiemēro. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[6.1] Informācijas apmaiņa var kaitēt konkurencei tikai oligopolā tirgū. Atzinums, ka konkrētais tirgus ir oligopols, nav pietiekami pamatots. Tiesas argumentācija attiecībā uz pieteicēju norādīto par nepareizu tirgus struktūras novērtējumu ir nepietiekama. Tiesa nav patstāvīgi vērtējusi oligopola tirgu raksturojošos kritērijus.

[6.2] Uz konkurences kaitīgo seku konstatējumu izskatāmajā lietā nav norādījusi ne Konkurences padome, ne tiesa.

[6.3] Tiesa patvaļīgi ieviesusi tirgus daļu kā kritēriju, kas vērtējams, noskaidrojot, vai konkrētais tirgus ir oligopols. Oligopola tirgus konstatēšanā nozīme ir tirgus koncentrācijai. Tiesa šo kritēriju nav vērtējusi. Tiesa nav pamatojusi, kāpēc konkrētās preces homogēnais raksturs (viens pats vai kopā ar tirgus caurskatāmības faktoru) ļauj izdarīt secinājumus par tirgus oligopolo dabu. Tiesas spriedumā nav argumentēts, kā tirgus caurskatāmības faktors šajā gadījumā norāda uz tirgus oligopolo raksturu. Konkurences padome un pirmās instances tiesa kļūdaini uzskatījušas, ka barjeras ienākšanai konkrētā tirgū ir augstas. Tiesa nav norādījusi, kādēļ uzskatāms, ka ienākšanas barjeras vienas pašas vai kopā ar citiem kritērijiem norāda uz tirgus oligopolo dabu.

[6.4] Pieteicēju sniegtie skaidrojumi par informācijas apmaiņas mērķiem nedrīkst ietekmēt lietas risinājumu, jo, kamēr konkurences aizsardzības iestāde nav pierādījusi konkurences ierobežojuma pastāvēšanu Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas izpratnē, tirgus dalībniekam nav pienākuma sniegt racionālus skaidrojumus par savu rīcību.

[6.5] Tiesas izdarītie apsvērumi par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas saturu un piemērojamību naudas soda uzlikšanā ir kļūdaini un nepilnīgi.

[6.6] Tiesa nepamatoti norādījusi uz pretrunām pieteicēju sniegtajos skaidrojumos. Administratīvās tiesvedības gaitā pieteicēju neierobežo iepriekš

iestādei paustie apsvērumi. Minētais saskan ar Eiropas Savienības konkurences tiesību praksi.

[6.7] Tiesas apgalvojums, ka iegūto informāciju pieteicējas izmantoja savam labumam, tostarp, lai pieņemtu lēmumus par savu tālāko rīcību konkrētajā tirgū, nav saistāms ar jautājumu par to, vai noticis Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpums. Minētā norma aizliedz vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences konstatēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, nevis saimnieciskā labuma gūšanu un lēmumus par tālāko rīcību konkrētajā tirgū.

[6.8] Pienākums pierādīt, ka informācijas apmaiņa ir pozitīvi ietekmējusi (veicinājusi) konkurenci vai ka tā ietekmējusi patērētāja labumu, var pastāvēt tikai tad, ja iepriekš pierādīts konkurences ierobežojums un tāpat ir pamats apsvērt Konkurences likuma 11.panta otrās daļas piedāvāto iespēju to attaisnot.

[6.9] Nedz gramatiskā interpretācija, nedz interpretācija, izmantojot palīgavotus, Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā neļauj saskatīt nepārprotamu beznosacījumu aizliegumu apmainīties ar informāciju par ražošanas vai realizācijas apjomu. Tiesa nepareizi interpretējusi minēto tiesību normu un nav izpildījusi procesuālo pienākumu spriedumā iekļaut konstatēto lietas apstākļu juridisko novērtējumu un tiesas secinājumus par pieteikuma pamatotību.

[6.10] Senāta un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse liedz naudas sodu pamatot ar neparedzamu likuma interpretāciju.

[7] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” iesniegusi kasācijas sūdzību, ar kuru pārsūdz Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.jūnija spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” pieteikums. Kasācijas sūdzībā norādīti tālāk minētie argumenti.

[7.1] Tiesa pieļāvusi Administratīvā procesa likuma 302.panta ceturtās daļas pārkāpumu. Tiesa nav vērtējusi sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” būtiskākos argumentus: 1) sods tika piemērots par it kā 2003. un 2004.gadā notikušiem pārkāpumiem saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem, kas izdoti 2004.gada 19.oktobrī; 2) ģenerālklausulas iztulkošanā attiecībā uz darbībām, kas veiktas pirms 2004.gada 1.maija, piemērota interpretācija, kas iekļauta tobrīd Latvijas Republikas teritorijā spēkā neesošos Eiropas Savienības tiesību papildavotos (judikatūrā); 3) par pierādījumu neesību lietā attiecībā uz

iespējamā pārkāpuma sākšanas un beigšanas datumu, kā arī par oligopola pierādīšanu, tostarp pretēji Administratīvā procesa likuma 250.panta nosacījumiem mainot pamatojumu, ar šo pārkāpjot arī minētā likuma 112.panta nosacījumus.

[7.2] Tiesa pieļāvusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pārkāpumu, nenorādot, ar ko un kāpēc ir pamatots Konkurences padomes secinājums, ka Konkurences likumu normu pārkāpums, izmantojot trešās personas starpniecību, ildzis no 2004.gada 1.aprīļa līdz Konkurences padomes lēmuma pieņemšanas brīdim.

[7.3] Tiesa, bez pierādījumiem lietā un pārkāpjot objektīvās izmeklēšanas principu, balstījusi spriedumu uz pieņēmumu, ka papīra vairumtirdzniecība uzskatāma par oligopolu tirgu.

[7.4] Tiesa pieļāvusi Administratīvā procesa likuma 250.panta otrās daļas pārkāpumu. Tiesai bija jāpārbauda Konkurences padomes izdarīto secinājumu pareizība un pamatotība, bet tā nevarēja aizstāt Konkurences padomes nepareizos vai prettiesiskos secinājumus ar savu pamatojumu. Līdz ar to lietā nav pierādījumu, ka tirgus ir oligopols.

[7.5] Nepareiza materiālo tiesību normu piemērošana novedusi pie likuma atrunas principa pārkāpuma. Līdz 2004.gada 1.maijam uzņēmuma pienākums bija ievērot Latvijas Republikā noteiktos aizliegumus un ierobežojumus. Pieteicējai kā privātpersonai Latvijas Republikas noslēgtie starptautiskie sadarbības līgumi, ar ko Latvija apņēmas veikt likumu tuvināšanu Eiropas Kopienas tiesībām, neuzlika nekādus pienākumus, tostarp izvērtēt šādas tuvināšanās rezultātus.

[7.6] Sods pamatots ar Ministru kabineta noteikumiem, kas it kā notikušā pārkāpuma izdarīšanas laikā vēl nebija pieņemti.

[7.7] Konkurences padomes lēmumā norādīti divi dažādi pārkāpuma izdarīšanas datumi. Pārkāpuma ilgums uzskatāms par kvalificējošu pazīmi soda noteikšanā.

[7.8] Tiesa nav devusi vērtējumu soda lielumam un samērīgumam, soda naudas noteikšanas (samazināšanas) principiem, kā arī apstāklim, ka soda samazināšanā nav minētas ārējās tiesību normas.

[7.9] Uzliktā tiesiskā pienākuma izpilde nav pierādāma.

[8] Konkurences padome paskaidrojusi, ka tiesas spriedums ir pareizs, bet kasācijas sūdzības noraidāmas.

[9] Pieteicējas tiesas sēdē uzturēja iesniegtās kasācijas sūdzības, pamatojot savus paskaidrojumus ar kasācijas sūdzībās minētajiem argumentiem. Konkurences padome lūdza kasācijas sūdzības noraidīt.

Motīvu daļa

[10] Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas aizliegums aptver tirgus dalībnieku līgumus, tirgus dalībnieku apvienības lēmumus un savstarpēji saskaņotas darbības. Savstarpēji saskaņotu darbību aizliegums ir tirgus dalībnieka neatkarīgas un patstāvīgas rīcības principa sekas (*sal. Senāta 2009.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-234/2009 18.punktu, Senāta 2011.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2011 12.punktu*). Pretēja tirgus dalībnieka neatkarīgai un patstāvīgai rīcībai tirgū, kur tā uzvedību noteic vienīgi konkurences riski, ir tāda tieša vai netieša informācijas apmaiņa, ar kuru tiek nodoti jutīgi, individuāli dati, kas mazina neskaidrību par tirgus darbību (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajās lietās Nr.40 u.c. -73 Suiker Unie 175., 176.punktu; 1998.gada 28.maija sprieduma lietā Nr.C-7/95P John Deere 88.punktu*).

[11] Vienlaikus, informācijas apmaiņa ir visuresoša, jo ekonomiski tirgus dalībnieks nedarbojas pilnīgi noslēgti un viens pats. Tas sadarbojas ar citiem tirgus dalībniekiem, patērētājiem u.tml., lai iegūtu savai darbībai nepieciešamu informāciju. Tādēļ, ikreiz vērtējot notikušu informācijas apmaiņu, ir meklējams šādas rīcības racionāls izskaidrojums un informācijas apmaiņā iesaistīto tirgus dalībnieku ieguvumi. No ekonomiskā viedokļa informācijas apmaiņai lielākoties būtu konkurenci ierobežojošs efekts, ja tā veikta privāti ierobežotā tirgus dalībnieku lokā, nevis publiski, ja informācija ir par nākotnes darbībām, nevis pagātnes faktiem, ja informācijai ir apstrādāta un sistematizēta, ja informācija ir par stratēģiskiem izvēles lēmumiem un ja ar informāciju apmainās lielākie tirgus dalībnieki un koncentrētos tirgos. Tomēr visu šo kritēriju vienlaicīga iestāšanās nav nepieciešama. Piemēram, Eiropas Savienības Tiesa atzinusi, ka informācijas apmaiņa par pārdošanas datiem var veidot saskaņotas darbības aizlieguma pārkāpumu, ja tas

noticis koncentrētā tirgū, kurā ir augstas iekļūšanas barjeras, un informācija, ar kuru notikusi apmaiņa, ir par pārdošanas vēsturiskajiem rādītājiem, taču šie rādītāji ir bijuši pietiekami regulāri un detalizēti, kas ļauj tos izmantot tirgus dalībniekam savas nākotnes rīcības koordinēšanai (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1998.gada 28.maija spriedumu lietā Nr.C-7/95 John Deere*).

[12] Izskatāmajā lietā apelācijas instances tiesa atzinusi par pierādītu, ka pieteicējas regulāri apmainījušās ar vēsturisku informāciju par saviem pārdošanas rādītājiem, kas informācijas un tirgus oligopolā rakstura dēļ radīja aizliegtu saskaņotu darbību. Pieteicējas iebilst, ka tiesa nepareizi atzinusi, ka informācijas apmaiņa notikusi koncentrētā (oligopolā) tirgū, kurā ir augstas iekļūšanas barjeras.

Tiesa atzinusi, ka papīra vairumtirdzniecības tirgus ir oligopols, jo:

- 1) konkrētajā tirgū ir neredzams daudz dalībnieku, kas izplata homogēnas preces – papīra produkciju;
- 2) tirgus ir caurskatāms nelielā tirgus dalībnieku skaita dēļ;
- 3) pastāv ievērojamas barjeras ienākšanai konkrētajā tirgū, jo tirgus faktiski sadalīts un nepieciešami ievērojami resursi ienākšanai tirgū.

Vispārēji oligopolu tirgu raksturo neliels tirgus dalībnieku skaits, kuri kumulatīvi dominē tirgū. Lai novērtētu to varu, apskatāmas savstarpējās attiecības un uzstāšanās „uz āru”. Savstarpējās attiecībās šādu tirgus dalībnieku starpā izpaliek konkurējošas attiecības faktisku iemeslu dēļ, piemēram, no tirgus struktūras, ja pārdodamā prece ir viendabīga un tādēļ pastāv ierobežota konkurence kvalitātes parametru dēļ. Savukārt uz āru tirgus dalībnieku varu neierobežo citu tirgus dalībnieku konkurence.

Tiesa atzinusi, ka pieteicējas ir galvenie papīra vairumtirdzniecības uzņēmumi, kas ieved un izplata tālāk viendabīgu preci – papīru dažādos tā veidos. To savstarpējo daļu noteikšana tirgū nav nepieciešama, jo tie kopīgi dominē tirgū. Tiesa atzinusi, ka tirgus ir caurskatāms, jo pieteicējas apmainījušās ar pārdošanas datiem, nozarē izveidota asociācija informācijai un sadarbībai. Šādi tiesas secinājumi atbilst lietā savāktajiem pierādījumiem. Tāpat Senāts nekonstatē, ka būtu nepareizs secinājums, ka tirgū ir augstas iekļūšanas barjeras, jo lietas apstākļi nenorāda, ka pārskata laika posmā tirgū būtu ienākuši jauni, nozīmīgi tirgus dalībnieki. Nav pamata iebilst tam, ka papīra vairumtirdzniecības uzsākšana prasa pietiekami lielus

ieguldījumus ienākšanai tirgū. Līdz ar to tiesas analizēto kritēriju kopums norāda, ka pieteicējas valdījušas papīra vairumtirdzniecības tirgū, un šis tirgus bijis oligopols.

Senāts nekonstatē, ka tiesa, argumentējot savu nolēmumu, būtu pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu, jo argumenti par tirgus koncentrāciju un pieteicēju vietu tajā atrodami arī pārsūdzētajā administratīvajā aktā.

[13] Pieteicēja akciju sabiedrība „Antalis” norāda, ka lietā nav pareizi noteikts konkrētais tirgus. Senāts tam nepiekrīt. Konkurences likuma 11.panta pirmā daļa aizliedz tikai tādas saskaņotas darbības, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Tādēļ normas piemērošanas priekšnoteikums ir konkurences attiecību pastāvēšana. Aizliegtu vienošanos lietās vienīgi konkurences attiecību pastāvēšanas konstatēšanai nepieciešams noteikt konkrēto tirgu (*sk. Senāta 2011.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2011 20. un 23.punktu*). Taču šāda tirgus noteikšanai nav nepieciešama tāda precizitāte kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas lietās, kur jānoteic tirgus vara. Tādēļ kasācijas sūdzībā izteiktie argumenti par detalizētu preču pieprasījuma analīzi ir noraidāmi. Apelācijas instances tiesa pareizi noteikusi, ka pieteicējas kā neatkarīgi un konkurējoši komersanti nodarbojas ar vienu un to pašu darbības veidu – papīra vairumtirdzniecību horizontālā līmenī.

[14] Pieteicējas norāda, ka tiesa nepareizi konstatējusi informācijas raksturu un nepareizi noteikusi, ka pieteicēju rīcība bijusi vērsta uz konkurences ierobežošanu. Tiesa nav pamatojusi ar pierādījumu novērtējumu, ka pieteicēju mērķis vai sekas būtu bijušas konkurences kavēšana, deformēšana vai ierobežošana.

Šāds arguments nav pamatots, jo tiesa ir konstatējusi pieteicēju objektīvās darbības.

Pirmkārt, tiesa konstatējusi, ka 2003.gadā pieteicējas tieši apmainījās ar strukturēti apkopotu informāciju par pārdošanas apjomiem 11 papīra produkcijas preču veidos, kas sadalīti atkarībā no to piegādes veida – prece piegādāta pircējam no noliktavas vai prece piegādāta pircējam no ražotāja, neizkraujot precī noliktavā. Tiesa atzinusi to par pietiekami detalizētu, lai no tā dotu iespēju tirgus dalībniekiem, kam tā ir pieejama, izdarīt secinājumus un plānot savu darbību nākotnē.

Otrkārt, tiesa konstatējusi, ka no 2004.gada 1.aprīļa līdz brīdim, kad Konkurences padome uzsāka lietas izpēti, pieteicējas izmantoja trešās personas

pakalpojumus, katrai nosūtot informāciju par pārdošanas rādītājiem (realizācijas apjomiem), kas sadalīti 11 preču grupās, atsevišķi katrai preču grupai, nodalot pārdošanu no noliktavas un tiešu pārdošanu no ražotāja. Turpretim trešā persona nosūtīja katrai no pieteicējiem kopējo datu apkopojumu, kurā katra no pieteicējiem redzēja savu daļu no informācijas apmaiņā iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā pārdošanas apjoma. Tiesa piekrita, ka informācijas ar pārdošanas datiem apmaiņas rezultātā pēc šīs informācijas apkopšanas katrs no tirgus dalībniekiem varēja konstatēt, ka tas ir vienīgais, kas attiecīgajā laika posmā ir veicis pārdošanu atsevišķā preču kategorijā, vai arī ar informāciju kādā konkrētā preču kategorijā ir apmainījušies tikai divi no tirgus dalībniekiem.

Šādos apstākļos tiesas secinājums, ka pieteicēju darbību mērķis bija konkurences ierobežošana, ir atzīstams par pareizu.

Jāņem vērā, ka, iegūstot informāciju no konkurējoša tirgus dalībnieka, otrs tirgus dalībnieks iegūst ekonomisku labumu – laiku un resursus, kas tam kā neatkarīgam tirgus dalībniekam būtu jāvelta patstāvīgiem informācijas meklējumiem un šķēršļu pārvarēšanai. Tā iegūšana dod priekšrocības attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem.

[15] Pieteicēja SIA „Papyrus” norāda, ka tiesa nepamatoti pārnesusi pierādīšanas pienākumu uz pieteicēju. Tāpat pieteicēja pauž uzskatu, ka administratīvās tiesvedības gaitā pieteicēju neierobežo iepriekš iestādei paustie apsvērumi, tā var atkāpties no tiem bez sekām.

Senāts jau iepriekš ir atzinis, ka savstarpēji saskaņotas darbības pierādīšanas pienākums gulstas uz Konkurences padomi (*Senāta 2011.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2011 14.punktā*). Tiesa atzinusi, ka Konkurences padome pierādījusi lietas faktiskos apstākļus, ka pieteicējas, atrodoties oligopolā stāvoklī tirgū, noslēgtā lokā apmainījušās ar komerciāli jūtīgu informāciju. Ja konkurenci uzraugošā institūcija ir savākusi pierādījumus, tad tirgus dalībnieka pienākums ir atspēkot pieņēmumu, ka, pastāvot savstarpējiem kontaktiem, tie nav ietekmējuši tirgus dalībnieka rīcību (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1999.gada 8.jūlija sprieduma lietā Nr.C-1999/92 Hüls AG 162.punktā*).

Senāts neiebilst pieteicējas argumentam, ka tā ir brīva savu apsvērumu paušanā iestādē un tiesā. Vienlaikus, pieteicējas atšķirīgi paskaidrojumi par lietas

apstākļiem (pierādījumiem) var ietekmēt tiesas pārliecības veidošanos, kas balstīti uz šo pierādījumu ticamības vērtējumu.

[16] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAP)” norāda, ka lietā piemērota norma, kas nebija spēkā tiesisko attiecību rašanās laikā, turklāt naudas sods piemērots par ģenerāklauzulas pārkāpumu.

Senāts noraida šādu argumentu, jo tiesiskās attiecības pareizi apspriestas pēc tajā laikā spēkā esošās Konkurences likuma 11.panta normas. Norma ar pietiekamu skaidrību aizliedz tirgus dalībnieku starpā saskaņotas darbības, kas vērstas uz konkurences ierobežošanu. Tas, ka informācijas apmaiņa nav īpaši izdalīta pantā sniegtajā piemērveida uzskatījumā, nenozīmē, ka tirgus dalībnieki varēja to uzskatīt par pieļaujamu. Senāts piekrīt, ka no tiesiskas valsts principa izrietošais tiesiskās drošības princips liedz piemērot sankcijas par ārkārtīgi abstrakta satura tiesību normu pārkāpšanu, jo persona nevar skaidri prognozēt, kā tiesību piemērotājs šo normu konkretizēs individuālā gadījumā. Tomēr izskatāmajā gadījumā Senāts nekonstatē, ka parasti komerciāli ierobežotas pieejamības raksturam atbilstošas informācijas apmaiņa ar konkurentiem radītu šaubas, vai šādas darbības ir vērtējamas kā konkurenci ierobežojošas. Likumā pastāv arī mehānismi, kā novērst šaubas par likuma pārkāpumu (*sk. Konkurences likuma 11.panta otro daļu*). Arī apstākļi, ka iztrūkst iepriekšējās administratīvas vai tiesu prakses vai nacionālas tiesību doktrīnas, neierobežo tiesību normas piemērošanu. Turklāt jāievēro, ka Konkurences padome to ir ņēmusi vērā pie tiesisko seku konkretizēšanas.

[17] Tikai daļēji var piekrist pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAP)” argumentam, ka Noteikumi Nr.862 nebija piemērojami.

Katra tiesiskā attiecība ir apspriežama pēc likuma, kas ir spēkā tās rašanās, grozīšanas vai izbeigšanās brīdī. Pieteicēju tiesiskās attiecības, kas izpaudās kā Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpums, pastāvēja laikā, kad Konkurences likuma 12.pants paredzēja atbildību, tostarp naudas sodu, par 11.panta pārkāpšanu. Likumā bija noteikts, ka Konkurences padome var uzlikt naudas sodu tirgus dalībniekiem līdz 5% no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet konkurentiem – līdz 10%. Likums deleģēja Ministru kabinetam tiesības noteikt naudas soda aprēķināšanas kārtību.

Pirmais pārkāpums norisinājās 2003.gadā, kad bija spēkā Ministru kabineta 2003.gada 19.augusta noteikumi Nr.468 „Kārtība, kādā aprēķināms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem”. Otrais pārkāpums ilga no 2004.gada, kad spēkā bija Noteikumi Nr.862. Tādēļ Konkurences padomei, aprēķinot naudas sodu par 2003.gada pārkāpumiem, bija jāpiemēro tās tiesību normas, kas bija spēkā tolaik. Senāts konstatē, ka Konkurences padome, izvērtējot abus pārkāpumus, ir atsaukusies uz Noteikumiem Nr.862. Salīdzinot piemērotās tiesību normas, Senāts konstatē, ka tas neietekmē lēmuma tiesiskumu pēc būtības, jo piemērotās Noteikumu Nr.862 17.–22.punkta normas saturiski neatšķiras no Noteikumu Nr.468 14.–19.punkta normām.

Tiesa pareizi piemērojusi noteikumu Nr.862 19.2.apakšpunktu neatkarīgi no kļūdas pārsūdzētajā administratīvajā aktā par sākuma termiņa skaitījumu (pārkāpums ildzis vairāk par gadu, bet nav pārsniedzis piecus gadus).

[18] Nav pamatots pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAP)” arguments, ka tiesa nav devusi vērtējumu soda lielumam un samērīgumam, soda naudas noteikšanas (samazināšanas) principiem, kā arī apstāklim, ka soda samazināšanā nav minētas ārējās tiesību normas. Tiesa to ir vērtējusi. Arī Konkurences padome ir pamatojusi savus apsvērumus ar tiesību normām, tostarp vispārējiem tiesību principiem, kas arī ir vispāršaistošas tiesību normas.

[19] Pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAP)” arguments, ka tiesa nepamatoti atzinusi par tiesisku ar pārsūdzēto administratīvo aktu uzlikto tiesisko pienākumu, nav pamatots. Konkurences padome ir tiesīga uzlikt tirgus dalībniekam pienākumu (Konkurences likuma 12.panta pirmā daļa). Administratīvā procesa likuma 68.panta trešā daļa prasa, lai šāds pienākums būtu samērīgs ar administratīvā akta saturu un atbilstu administratīvā akta jēgai un mērķim. Izskatāmajā lietā tiesa analizējusi padomes uzliktā pienākuma saturu un atzinusi to par skaidru un atbilstošu lēmuma jēgai un mērķim. Senāts neuzskata, ka tiesas argumenti būtu nepareizi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 346.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.jūnija spriedumu, bet sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Papyrus”, akciju sabiedrības „Antalis” un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Poligrāfijas apgāds (PolAp)” kasācijas sūdzības noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore	<i>(paraksts)</i>	V.Krūmiņa
Senators	<i>(paraksts)</i>	A.Guļāns
Senatore	<i>(paraksts)</i>	V.Kakste
Senatore	<i>(paraksts)</i>	D.Mita
Senators	<i>(paraksts)</i>	J.Neimanis
Senatore	<i>(paraksts)</i>	I.Skultāne
Tiesnese	<i>(paraksts)</i>	L.Slica
Senatore	<i>(paraksts)</i>	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Senators

J.Neimanis

Rīgā 2011.gada 1.septembrī